

İNGİLİZCE ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİLERİ MOTİVE ETME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Metin DENİZ* Selahattin AVŞAROĞLU** Özgür FİDAN***

ÖZET

Bu araştırmada, İngilizce öğretmenlerinin, öğrencileri motive etme düzeyleri incelenmiştir. Araştırma tarama modelinde olup tesadüfî küme örnekleme yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, Konya il merkezindeki İngilizce öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunu ise 107’i kadın, 63’ü erkek olmak üzere toplam 170 öğretmen oluşturmuştur.

Öğretmenlerin öğrencileri motive etme düzeylerini belirlemek için Sümbül, Kesici ve Bozgeyikli’nin (2003) geliştirdikleri “Öğretmenlerin Öğrencileri Motive Etme Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırma bulguları şöyle özetlenebilir;

1- İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme yüksek düzeyde kontrol alt boyutu, cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$) görülmüştür.

2- İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme orta düzeyde kontrol alt boyutu, cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0,05$) saptanmıştır.

3- İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme orta düzeyde özerklik desteği alt boyutu, cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$) görülmüştür.

4- İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme yüksek düzeyde özerklik desteği alt boyutu, cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı gözlenmiştir

Anahtar Kelimeler: Öğrencileri motive etme ölçeği, Motivasyon, Öğretmen, Öğrenci.

* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Psikolojisi ABD, Doktora Öğrencisi.

**Uzm. Psk Dan. S.Ü. Kampüs Sağlık Merkezi/KONYA. elmek: avsaroglu@selcuk.edu.tr

*** Arş. Görevlisi. S.Ü. Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü/KONYA

AN INVESTIGATION OF THE LEVELS OF ENGLISH TEACHERS' MOTIVATING THE STUDENTS

ABSTRACT

In this study, the levels of the English Teachers' motivating the students are observed. Survey model and random sample approach are employed in this study. The scope of the study is composed of English Teachers, 107 women and 63 men, working Konya Province center.

In order to determine how the levels of the English teachers' motivating the students, the levels of the teachers' motivating the students questionnaire, developed by Sümbül, Kesici and Bozgeyikli (2003), were conducted to the teachers.

The findings of this study can be summarized as follows;

1-There is no significant difference in the dimension of the students' high level control behavior according to their sexes.

2-There is a significant difference between the groups in the dimension of the students' medium level control behavior according to their sexes.

3-There is no significant difference in the dimension of the students' medium level autonomy support behavior according to their sexes.

4- There is no significant difference in the dimension of the students' high level autonomy support behavior according to their sexes.

Keywords: *Questionnaire of motivating the students, motivation, teacher, student.*

GİRİŞ

Eğitim-öğretim etkinliklerinin başarıya ulaşabilmesi için okulların fiziksel ortamlarının gelişmiş olması tek başına yeterli değildir. Fiziksel donanımın yanında, öğretmenlerin tutum ve davranışları da eğitim-öğretim etkinliklerinin başarıya ulaşmasında önemli bir etkidir.

Midgley, Feldloufer ve Eccles (1989), öğretmenlerin özellikleri ve davranışıyla öğrenci-öğrenme düzeyi arasında bazı ilişkilerin olduğunu ortaya koymuşlardır. Özellikle öğretmenin oluşturduğu yeterli duygusunun öğrencinin güdülenmesinde etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmen, öğrencisinin davranışlarını doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir. Bazı davranış problemlerinde, öğretmenin anlık ve sistemsiz müdahaleleri istenmedik davranışları ortaya çıkarabilmektedir. Öğrenci davranışlarının değiştirilmesi, geliştirilmesi ve yeni davranış örüntülerinin kazandırılması ile görevli öğretmenin, bu görevi yerine getirirken kullandığı öğretim yöntemi kadar öğrenciye yaklaşım biçimi de önemlidir.

Eğitim, hayatın her kademesinde devamlılık arz eden bir davranış değiştirme ve geliştirme sürecidir. Bu sürecin eğitim kurumlarında yürütülen kısmı; amaç, muhteva, metot ve teknikle, değerlendirme basamaklarından oluşur. Bu basamakların her aşamasında aktif olarak görev yapanlar ise öğretmenlerdir. Öğrencide istendik davranışların oluşması temelde öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır. Sahip olduğu tutum ve davranışları ile iyi bir model olabilen öğretmen istenilen insan tipinin ortaya çıkmasına yardımcı olabilecektir. Bu durum, öğretmenlerin nitelikleri ile öğrencilerin nitelikleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır.

Öğretmenin, öğrencilerin her birinin fizyolojik, psikolojik, sosyal ve zihinsel yönden gelişimlerini kolaylaştırıcı olabilmesi önemlidir. Bu da bir öğretmenin mesleğiyle ilgili bilgi ve becerileri kazanmasının yanında onun, kendi ihtiyaç ve beklentilerinin farkında olarak gelişip olgunlaşmasını ve insanlarla olan ilişkilerinde daha duyarlı olmasını gerektirir. O halde bütün bu süreçlerde etkili bir rolü olan öğretmende bulunması gereken özellikleri; öğretmenlik mesleği, öğretmenin görevleri, kişilik özellikleri, iyi bir öğretmende bulunması gereken değerler, öğretmen tutumları açısından analiz etmekte fayda vardır (Sünbül, Kesici ve Bozgeyikli, 2003).

Öğrencilerin sınıf ortamındaki öğrenme ihtiyaçlarının iyi belirlenmesi gerekir. Öğrencinin olumsuz davranışı ve başarısızlığı, onun için oluşturulan öğrenme çevresinin olumsuzluğuyla yakından ilişkilidir. Öğretmenler, öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir sınıf yapısı oluşturmak zorundadır. Ancak uygun bir öğrenme ortamının oluşturulması, öğretmenin öğrencilerin bireysel ve grupsal ihtiyaçlarını çok iyi tanınmasına bağlıdır. Öğrencinin öğretimsel ihtiyaçları bilinirse, daha olumlu bir öğrenme çevresi oluşturulabilir (Çelik, 2002).

Öğretmenin önemli görevlerinden birisi de öğrencinin motivasyonunu sağlamaktır. Motivasyon, "hareket etmek" anlamındaki Latince sözcükten gelmektedir. Dolayısıyla motivasyon, davranışı harekete geçirici olarak düşünülebilir. Motivasyonun üç ayrı yönü vardır (Morgan, 1989). Bunlar;

- Kişiyi belli bir hedefe iten güdüleyici durum,
- Hedefe ulaşmak için yapılan davranış,
- Hedefe ulaşmak.

Motivasyonun bu üç yönü bir döngü içerisinde oluşur. Motivasyon davranışa, davranış hedefe öncülük eder; hedefe ulaşıldığında güdü, geçici olarak giderilir Dolayısıyla öğretmenler sınıf ortamı içerisinde öğrencilerin ihtiyaçlarını çok iyi bilmelidir. Brophy, öğrenci motivasyonuna ilişkin kuram ve araştırmaları incelemiş ve motivasyon konusunda öğretmenin sınıf ortamında uygulayabileceği ilkeler seti geliştirmiştir. Brophy'nin öğrencinin öğrenmeye yönelik motivasyonunun artırılmasında geliştirdiği ilkeler şunlardır (Akt: Çelik, 2002);

- Başarı için uygun ortamlar hazırlamak,
- Öğrenciye kendi performansını ve mantıklı hedefler seti belirlemesini öğretmek,
- Gösterilen çaba ve elde edilen sonuç arasındaki ilişkiyi anlama konusunda öğrenciye yardımcı olmak,
- Öğrencinin geçmiş yaşantılarıyla ders arasında bağlantı kurmak,
- İlgi ve istek konusunda model oluşturmak,
- Ders içeriklerinin değişiklik ve yenilik öğelerini kapsamaması,
- Öğrencilerin aktif katılımını sağlayıcı ortam hazırlamak,
- Öğrencilerin yaratıcı sonuçlar elde etmelerine yardımcı olmak,
- Öğrencilerin sınıf arkadaşlarıyla etkileşimde bulunabilecekleri bir ortam hazırlamak.

Öğrencilerin motivasyonlarının artırılmasında öğretmenlerin bu ilkeleri dikkate almaları gerekmektedir. Öğretmenlerin oluşturacakları olumlu sınıf atmosferi, öğrencinin öğretmene güven duymasını sağlayacaktır. Bunun sonucu olarak, öğrenci derse karşı olumlu bir tutum geliştirecektir. Motivasyonunda yükselme ortaya çıkacak ve başarıma güdüsü artabilecektir.

Güdü, davranışa enerji ve yön veren güçtür; bu güç organizmayı etkileyerek bir amaç için harekete geçmeye sevk eder. Güdü; istekleri, arzuları, ihtiyaçları, dürtüleri ve ilgileri kapsayan genel bir kavramdır. Açlık, susuzluk, cinsellik gibi fizyolojik kökenli güdülere dürtü denilmektedir (Selçuk, 2001).

Bireyin fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları bireyde gerginlik yaratır. Dolayısıyla birey bu gerginliği gidermek için harekete geçer ve bir kısım amaçlı davranımlarda bulunur. Organizma bu gerginliği ortadan kaldırmak için güdüyü doyurucu hedef doğrultusunda harekete geçer. Hareketi başlatan enerji türüne dürtü denir (Arı, 2003).

Güdülenme oldukça karmaşık bir konudur. Güdülenme kaynakları öğrenciden gelebileceği gibi, öğrenme çevresinden de gelmektedir. Öğrenci ve dış çevre ile ilgili güdülenme kaynakları şunlardır (Ulusoy, 2002);

Öğrencilerden gelen kaynaklar;

- Bireysel hedefler ve niyetler,
- Biyolojik ve psikolojik dürtüler ve ihtiyaçlar,
- Kendini tanımlama, kendine güven ve kendine saygı,
- Bireysel inançlar, değerler, beklentiler, ve başarı veya başarısızlık tanımları,
- Öz bilinç, öz yaşantılar ve öz yeterlik,
- Kişisel faktörler, örneğin risk alma, kaygı ile baş etme,
- Duygusal durum ve bilinç düzeyi.

Bütün bu maddelerin yanında öğrencilerin benlik saygısı göz ardı edilemez. Benlik saygısı, genellikle öğrencilerin benlikleri üzerindeki tüm olumlu değerlendirmelerine işaret eder. Benlik saygısı iki farklı bölümden oluşur; kendine güven ve değerlilik. Kendine güven boyutu öğrencilerin kendilerini yetenekli ve değerli görme derecelerine işaret eder. Değerlilik boyutu ise öğrencilerin kişisel değerlerine ilişkin hislerinin derecelerini ifade etmektedir (Kaya ve Saçkes, 2005).

Öğrenme çevresinden gelen kaynaklar;

- Öğretmenler, ebeveynler ve arkadaşlarının hedefleri,
- Sınıfın hedef yapısı,
- Sosyal etkileşimlerin sonuçları,
- Sınıf içi pekiştiriciler, ödül ve ceza sistemleri,
- Belirsizlik, yenilik ve karmaşıklık gibi öğretimsel uyaranlar,
- Öğrenciden, öğretmenlerin ve diğerlerinin beklentileri,
- Performans modelleri,
- Başarıya götüren, özgüven geliştiren, ilgi çekici ve dikkat sağlayan öğretim uygulamaları.

Yukarıda belirtildiği gibi, öğrencinin öğrenmeye güdülenmesini etkileyen pek çok kaynak vardır. Aynı konu üzerinde ilgili davranan ve başarılı olan iki öğrencinin nedenleri farklı olabilir. Öğrencilerden biri konuya ilgi duyduğu için çalışırken diğeri başarılı olursa yüksek not alacağı için çalışmaktadır. Öğrencilerin bireysel farklılıkları burada etkili olmaktadır (Ulusoy, 2002).

Problem Cümlesi

İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme düzeyleri, cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır? Problem cümlesine göre aşağıda sınanması gereken alt problemler geliştirilmiştir.

1. İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme yüksek düzeyde kontrol alt boyutu, cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
2. İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme orta düzeyde kontrol alt boyutu, cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
3. İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme orta düzeyde özerklik desteği alt boyutu, cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
4. İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme yüksek düzeyde özerklik desteği alt boyutu, cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada betimsel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli ise, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek veya örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 1994). Bu çalışmada İngilizce öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre öğrencileri motive etme düzeyleri incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni, Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda görev yapan İngilizce Öğretmenleridir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2003-2004 eğitim-öğretim döneminde Konya il merkezinde ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan İngilizce Öğretmenleri oluşturmuştur. Örneklem kapsamındaki öğretmenlerin sayısı toplam 170'tir (% 62,94'ü kadın ve % 37,06'sı erkek).

Veri toplama Araçları

Araştırma verilerini toplamak amacıyla, öğretmenlere uygulamak üzere, "Öğretmenlerin Öğrencileri Motive Etme Ölçeği" (ÖÖMEÖ) kullanılmıştır.

Öğretmenlerin Öğrencileri Motive Etme Ölçeği: Araştırmada, öğretmenlerin öğrencileri motive etme düzeylerini belirlemek için, Sünbül, Kesici ve Bozgeyikli (2003), tarafından uyarlanan "Öğretmenlerin Öğrencileri Motive Etme Ölçeği" kullanılmıştır.

Bu ölçeğin her bir maddesinde örnek bir olay ve sorun durumunda, öğretmenlerin hangi düşünce kalıplarını, davranışlarını ve biçimlerini kullandığı sorgulanmakta ve öğretmenlerden bu durumu ne sıklıkla gerçekleştirdiklerini ölçek üzerinde belirtmeleri istenmektedir.

Düz cümle yapısında ve olumlu ifadeleri içeren ölçek maddeleri; 5= Çok uygun, 4= Uygun, 3= Olabilir, 2= Uygun değil, 1= Hiç uygun değil şeklinde puanlanmaktadır. Ölçek 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte, 8 Yüksek Düzeyde Kontrol, 8 Orta Düzeyde Kontrol, 8 Orta Düzeyde Özerklik Desteği ve 8'i de Yüksek Düzeyde Özerklik desteğini ölçen toplam 32 madde vardır.

Öğretmenlerin bir boyuta giren maddelerden aldığı puanlar toplanarak, her bir boyut için 4 boyutta ölçek puanı elde edilmektedir. Bu dört boyut sırasıyla; yüksek düzeyli kontrol, orta düzeyli kontrol, orta düzeyde özerklik desteği ve yüksek düzeyde özerklik desteğidir. Kuramsal olarak her bir madde için puanlama 1 ile 5 arasında değiştiği için ölçeğin bir alt boyutundan elde edilebilecek toplam puan en yüksek 40, en düşük 8'dir. Puan arttıkça adı geçen motivasyon boyutunun yüksek düzeyde olduğu kabul edilmektedir. Yüksek puan, ilgili motivasyon biçiminin yüksek düzeyde olduğunun bir göstergesidir.

Ölçeğin güvenilirliği, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları ile hesaplanmıştır. Ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısı .76 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarıyla ilgili hesaplanan güvenilirlik katsayıları sırasıyla yüksek düzeyde kontrol alt boyutu için .78, orta düzeyde kontrol alt boyutu için .77, orta düzeyde özerklik desteği alt boyutu için .75 ve yüksek özerklik desteği alt boyutu için .78'dir. Ölçeği bir dış geçerlik ölçütüne göre test etmek amacıyla aynı örneklem grubuna Abacı (1996) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış olan 'Öğrenci Kontrol Odağı Ölçeği' uygulanmıştır. Motivasyon

ölçeğinin 4 alt boyutu ile öğrenci kontrol odağı ölçeği puanları arasında 'Spearman Brown Korelasyon Katsayısı' hesaplanmıştır. Analiz sonuçlarına göre; 'Kontrol odağı ölçeği' ile olan korelasyonun sırasıyla; 'yüksek düzeyli kontrol' alt boyutu ile -.22; 'orta düzeyli kontrol' alt boyutu ile -.12; 'orta düzeyli özerklik desteği' alt boyutu ile -.13 ve 'yüksek düzeyli özerklik desteği' alt boyutu ile ise .10 olduğu bulunmuştur. Motivasyon ölçeğinin 4 boyutu da kontrol odağı ölçeği ile anlamlı bir ilişki göstermiş ($p < .01$). İlişkinin yönüne bakıldığında yüksek düzeyli kontrol, orta düzeyli kontrol ve orta düzeyli özerkliğin ters yönlü, öte yandan yüksek düzeyli özerkliğin ise olumlu yönde bir ilişki gösterdiği bulunmuştur (Bozgeyikli ve diğ., 2003).

Verilerin Analizi

Araştırmada, İngilizce öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre öğrencileri motive etme düzeylerindeki farklılaşmayı ortaya koymak amacıyla bağımsız t testi yapılmıştır. İstatistiksel analizler bilgisayar ortamında SPSS. 10.0 programıyla yapılmış ve anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı test edilmiştir. Araştırmanın problem cümlesi İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır? Bu problem cümlesine bağlı olarak değişik alt problemler geliştirilmiş ve sınanmıştır.

1. İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme yüksek düzeyde kontrol alt boyutu, cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Kadın ve erkek öğretmenlerin yüksek düzeyde kontrol alt boyutu puan ortalamaları arasındaki farkın önem kontrolü t testi ile sınanmıştır. Uygulanan t testi ile ilgili istatistiksel değerler tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Öğrencileri Motive Etme Yüksek Düzeyde Kontrol Alt Boyutuna İlişkin t-testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	S	t	p
Kadın	107	22,41	4,40	1,516	0,13
Erkek	63	21,19	5,42		

Tablo 1 incelendiğinde, kadın öğretmenlerin yüksek düzeyde kontrol alt boyutu puan ortalaması 22,41 iken, erkek öğretmenlerin puan ortalaması 21,19 olarak hesaplanmıştır. Bu iki ortalama arasındaki fark 0,05 düzeyinde anlamlı değildir. Dolayısıyla kadın öğretmenlerle erkek öğretmenlerin öğrencileri motive etme yüksek düzeyde kontrol puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.

2. İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme orta düzeyde kontrol alt boyutu, cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Kadın ve erkek öğretmenlerin orta düzeyde kontrol alt boyutu puan ortalamaları arasındaki farkın önem kontrolü t testi ile sınanmıştır. Uygulanan t testi ile ilgili istatistiksel değerler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Öğrencileri Motive Etme Orta Düzeyde Kontrol Alt Boyutuna İlişkin t-testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	S	t	p
Kadın	107	28,96	3,60	2,075	0,04*
Erkek	63	27,28	5,78		

*p< .05

Tablo 2’de görüldüğü gibi, kadın öğretmenlerin orta düzeyde kontrol alt boyutu puan ortalaması 28,96 iken, erkek öğretmenlerin puan ortalaması 27,28 olarak bulunmuştur. Bu iki puan ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Kadın öğretmenlerin öğrencileri orta düzeyde kontrol puan ortalamaları, erkek öğretmenlerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksektir (p<.04). Dolayısıyla, kadın öğretmenlerin öğrencileri motive etmede orta düzeyde kontrolleri, erkek öğretmenlere göre anlamlı düzeyde yüksektir.

3. İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme orta düzeyde özerklik desteği alt boyutu, cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Kadın ve erkek öğretmenlerin orta düzeyde özerklik desteği alt boyutu puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile sınınanmıştır. t testi ile ilgili istatistiksel değerler tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Öğrencileri Motive Etme Orta Düzeyde Özerklik Desteği Alt Boyutuna İlişkin t-testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	S	t	p
Kadın	107	25,82	4,27	-1,053	0,29
Erkek	63	26,63	5,17		

Tablo 3'te görüldüğü gibi, kadın öğretmenlerin orta düzeyde özerklik desteği alt boyutu puan ortalaması 25,82; erkek öğretmenlerin orta düzeyde özerklik desteği alt boyutu puan ortalaması ise 26,63'tür. Aralarındaki farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile sınınanmış, hesaplanan değer (t= -1,053) anlamlı olmadığı saptanmıştır.

4. İngilizce öğretmenlerinin öğrencileri motive etme yüksek düzeyde özerklik desteği alt boyutu, cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Öğretmenlerin yüksek düzeyde özerklik desteği puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin istatistiksel değerler tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Öğrencileri Motive Etme Yüksek Düzeyde Özerklik Desteği Alt Boyutuna Ait t-testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	S	t	p
Kadın	107	28,22	4,49	0,764	0,44
Erkek	63	27,57	5,83		

Tablo 4 incelendiğinde, kadın öğretmenlerin yüksek düzeyde özerklik desteği alt boyutu puan ortalamasının 28,22, erkek öğretmenlerin yüksek düzeyde özerklik desteği alt boyutu puan ortalamasının ise 27,57

olduğu görülmektedir. Hesaplanan t değerinin ($t= 0,764$) anlamlı olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

TARTIŞMA

İngilizce öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre öğrencileri motive etme düzeylerine bakıldığında, öğrencileri orta düzeyde kontrol etme davranışı boyutunda kadın öğretmenlerle erkek öğretmenler arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu sonucu bulunmuştur. Öğrencileri yüksek düzeyde kontrol, orta düzeyde özerklik desteği ve yüksek düzeyde özerklik desteği boyutlarında ise gruplar arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Bu sonuca göre, kadın öğretmenlerin erkeklere oranla, öğrencileri orta düzeyde kontrol etme davranışı sergiledikleri sonucuna ulaşılabilir.

Onur (1990) ve Bakırcı (1981) tarafından yapılan araştırmalarda, öğretmen ve yöneticilerin öğrenciye karşı tutum ve davranışlarının, onun gelişim çizgisine göre zaman içinde pek az değiştiğini ve derslerde genellikle öğrencinin gelişim özelliklerine uymayan ceza ve yasaklara başvurdukları saptanmıştır. Multhauf, Willower ve Licata'nın (1978) yaptığı bir diğer araştırmada, yasaklayıcı öğrenci kontrol eğilimi ile sınıf ortamının sağlıklı olarak algılanması arasındaki ilişki cinsiyet açısından incelenmiştir. Araştırmacılar elde ettikleri bulgular doğrultusunda, yasaklayıcı kontrol eğilimi ile sınıf ortamının sağlıklı olarak algılanması arasında bir ilişki olmadığını ve erkek öğretmenlerin, kadın öğretmenlerden daha yasaklayıcı kontrol eğilimine sahip olduklarını bulmuşlardır.

Bozgeyikli, Sünbül, Kesici ve Üre'nin (2003) ilköğretim öğretmenleri üzerinde yaptıkları araştırmada, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere kıyasla daha yüksek düzeyde kontrol davranışı sergiledikleri sonucu bulunmuştur. Willower ve Hoy'a (1973) göre otoriter kontrol yaklaşımlarının çok fazla sergilendiği okullarda anlamlı ölçüde erkek yönetici ve öğretmen egemenliği bulunmaktadır.

Jelsma (1982) yaptığı bir çalışmada, ders sırasında öğrencilerin isteksiz ve huzursuz olduğu durumlarda öğretmenlerin daha fazla kontrole yöneldiklerini bulmuştur. Bu sonuç, öğrencilerin yüksek motivasyon ve özerklik gösterdikleri durumlarda öğretmenlerinin onlara daha fazla özerklik desteği sağlayacağını, dersle ilgilenmeyen ve düşük motivasyonlu öğrencilerin öğretmenleri tarafından daha fazla kontrol altında tutulacağını göstermektedir. Ders içerisinde öğrencileri kontrol ederek motive etme, bir şekilde öğrenci davranışlarında sınırlamalara neden olmaktadır.

Geleneksel yaklaşımın uygulandığı okullardaki öğretmenlerin yaklaşımı genellikle yasaklayıcı olurken, demokratik okul ortamlarındaki öğretmenler öğrencilerin yaşantılarını temele alan ve etkileşimi sağlayan davranışları gerçekleştirmektedir. Öğretmenin temel görevi öğrencilerde hedefler doğrultusunda istendik davranış değişikliği meydana getirmektir. Ancak öğretmen bu temel görevini yerine getirirken, öğrencilerin sınıf içi etkinliklere motive etme, öğretim etkinliklerini düzenleme, sınıftaki çalışma koşullarını geliştirme, öğretimi engelleyici etmenleri ortadan kaldırma gibi bazı akademik ve akademik olmayan işlerle de uğraşmak zorundadır. Bu tür işlerin üstesinden gelmede öğretmenin, öğrencileri ile etkileşim biçimi ve davranışları önemli bir rol oynamaktadır.

ÖNERİLER

İngilizce Öğretmenlerinin, cinsiyetlerine göre öğrencileri motive etme düzeylerinin incelendiği bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilebilir;

1- Sınıf ortamını düzenleme, kontrol etme, sürdürme ve öğrencileri motive etme açısından sorunların ortaya çıkmasının en önemli nedenlerinden birisi öğretmenlerin öğrencilerle olumlu bir etkileşim ortamı oluşturamamalarıdır. Bu nedenle öğretmenlerin iletişim becerilerini ve empatik eğilimlerini geliştirecek seminer ve hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir.

2- Öğretmenleri olumlu bir öğrenme-öğretme ortamının oluşturulmasının temel koşulu olan demokratik öğretmen davranışları sergilemeye yönlendirmek için eğitim programlarında öğretim yöntemleri ve sınıf yönetimi yaklaşımları açısından düzenlemeler yapılmalıdır.

3- Öğretmenlerden beklenen en önemli görev, öğrencilerine yüksek düzeyde özerklik desteği sağlayarak onları olumlu yönde motive etmektir. Bu amaçla öğretmenler için hizmet içi eğitim kursları düzenlenmelidir.

KAYNAÇA

- Arı, R. (2003). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel Yayınevi.
Bakırcı, R. (1981). *Öğrenciyi merkeze alan ve almayan öğretmen tutumunun ilkökulda öğrencinin bağımsızlık kazanmasına etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimsel Enstitüsü.

- Bozgeyikli, H., Sünbül, A. M., Kesici, Ş., Üre, Ö. (2003). İlköğretim öğretmenlerinin, öğrencileri motive etme düzeyleri ile temel psikolojik ihtiyaçlarının ilişki analizi. *VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*. Malatya: İnönü Üniversitesi
- Çelik, V. (2002). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Jelsma, B. M. (1982). *Adult control behaviors: The interaction between orientation toward control in women and activity level of children*. University of Rochester, Rochester, NY.
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: 3 A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Kaya, A. ve Saçkes, M. (2005). *Deneysel olarak sınanmış grupla psikolojik danışma ve rehberlik programları*. (Ed. S. Erkan ve A. Kaya). Ankara: Pegem A yayıncılık.
- Midgley, C; Feldlaufer, H; Eccles, J. (1989). Change in teacher efficacy and student self -and task- related beliefs in mathematics during the transition to junior high school. *Journal of Educational Psychology*, 81: 247-258.
- Morgan, C. T. (1989). *Psikolojiye giriş*. (Ed. S. Karataş). Ankara: Meteksan, 1989.
- Multhauf, A. P., Willower, D.J., and Licata, J.W. (1978). Teacher pupil control ideology and behavior and classroom environmental robustness. *The Elementary School Journal*, 79: 43-44.
- Onur, B. (1990). *Etkin öğretmen eğitimi uygulamasının öğretmenlerin tutumlarına etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Selçuk, Z. (2001). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayınevi,
- Sünbül, A. M., Kesici, Ş. ve Bozgeyikli, H. (2003). *Öğretmenlerin psikolojik ihtiyaçları, öğrencileri motive ve kontrol etme düzeyleri*. Konya: Selçuk Üniversitesi Araştırma Projesi.
- Ulusoy, A. (2002). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Willower, D. J. & Hoy, W. K. (1973). *The school and pupil control ideology*. University Park: Penn State Studies Monograph. No: 24,